

Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

УДК 339.9:332.1(477)

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.15489618>

**Міжрегіональна кооперація як механізм диверсифікації
зовнішньоторговельних ризиків у кризових умовах**

Копилюк Оксана Іванівна

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри фінансів, економічної безпеки,
банківської справи та страхового бізнесу
Львівського торговельно-економічного університету,
79005, Україна, м. Львів, вул. Туган-Барановського, 10,
<https://orcid.org/0000-0002-0977-1309>

Графська Оріслава Іванівна

доктор економічних наук, доцент кафедри економіки та менеджменту
Львівського державного університету фізичної культури
імені Івана Боберського,
79007, Україна, м. Львів, вул. Костюшка, 11,
<https://orcid.org/0000-0002-8134-3771>

Заїка Олексій Олександрович

аспірант, Львівський торгово-економічний університет,
79021, Україна, м. Львів, вул. Кульпарківська, 99,
<https://orcid.org/0000-0002-6306-3936>

Прийнято: 19.04.2025 | Опубліковано: 29.04.2025

***Анотація.** У статті здійснено комплексне дослідження міжрегіональної взаємодії як інструменту стабілізації економічних процесів в умовах системних зовнішньоторговельних загроз, спричинених повномасштабною агресією РФ проти України. Наголошено, що в умовах деструкції логістичних мереж, втрати транскордонних маршрутів, порушення традиційних каналів збуту й інституційної невизначеності саме горизонтальні формати кооперації між регіонами можуть забезпечити адаптивне відновлення функціональності експортно-орієнтованого сектору. Міжрегіональна взаємодія у сфері зовнішньої торгівлі розглядається як механізм не лише компенсації втрат, але й як чинник запуску нових синергетичних процесів економічної реконфігурації на внутрішньодержавному рівні.*

Автором сформульовано теоретико-концептуальні засади міжрегіональної кооперації з оперттям на неоінституціональний підхід, теорію ризиків і просторову економіку. Узагальнено структурну карту зовнішньоторговельних загроз із виділенням регіональних типів вразливості, що дозволило сформувати просторову матрицю коопераційного потенціалу. У межах дослідження виокремлено чотири сценарні стратегії взаємодії регіонів: логістично-компенсаторну, експортно-інтеграційну, спеціалізаційно-кластерну та цифрово-платформну. Для кожної з них проаналізовано умови ефективності, галузеві й просторові особливості, очікувану динаміку масштабування та організаційні передумови.

Особливу увагу приділено критеріям стратегічного вибору, які подано у вигляді багатофакторної системи оцінювання, що враховує інтенсивність ризику, логістичну доступність, галузеву структуру, інституційну готовність, цифрову зрілість та фінансову підтримку. Запропоновано концептуальну модель оптимізації міжрегіональної кооперації на основі узгодження просторових профілів і комплементарних ресурсів. Акцентовано на необхідності перегляду державної політики з метою стимулювання горизонтальної інтеграції регіонів не як інструменту децентралізації, а як

стратегічної платформи стійкого розвитку. Результати дослідження мають прикладну цінність для проектування сценаріїв післявоєнного економічного відновлення, моделювання інтегрованих логістичних мереж, формування експортних кластерів та створення цифрових інструментів регіонального стратегування.

Ключові слова: експортна синергія, кластеризація виробництва, логістичні маршрути, цифрові інтерфейси, ризик-менеджмент, інституційне партнерство, економічне стратегування, просторові асиметрії, кризова адаптація.

Interregional Cooperation as a Mechanism for Diversifying Foreign Trade Risks in Crisis Conditions

Kopylyuk Oksana Ivanivna

Doctor of Economic Sciences, Professor,
Head of the Department of Finance, Economic Security,
Banking and Insurance Business,
Lviv University of Trade and Economics,
79005, Ukraine, Lviv, Tugan-Baranovskyi Str., 10,
<https://orcid.org/0000-0002-0977-1309>

Hrafka Oryslava Ivanivna

Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
at the Department of Economics and Management,
Lviv State University of Physical Culture
named after Ivan Boberskyi,
79007, Ukraine, Lviv, Kostiushka Str., 11,
<https://orcid.org/0000-0002-8134-3771>

Zaika Oleksii Oleksandrovych

PhD Student, Lviv University of Trade and Economics,

79021, Ukraine, Lviv, Kulparkivska Str., 99,

<https://orcid.org/0000-0002-6306-3936>

Abstract. *This article presents a comprehensive study of interregional interaction as a stabilizing instrument for economic processes under conditions of systemic foreign trade threats caused by the full-scale aggression of the Russian Federation against Ukraine. It is emphasized that in the context of disrupted logistics networks, the loss of cross-border routes, the breakdown of traditional sales channels, and institutional uncertainty, horizontal formats of cooperation between regions can enable adaptive recovery of the functionality of the export-oriented sector. Interregional engagement in the field of foreign trade is examined not only as a means of compensating for losses but also as a driver of new synergistic processes of economic reconfiguration within the national space.*

The author formulates the theoretical and conceptual foundations of interregional cooperation based on a neo-institutionalist approach, risk theory, and spatial economics. A structural map of foreign trade threats is synthesized, highlighting regional types of vulnerability, which made it possible to develop a spatial matrix of cooperative potential. The study identifies four scenario-based strategies of regional interaction: logistics-compensatory, export-integrative, specialization-clustered, and digital-platform-based. For each of these, the conditions of effectiveness, sectoral and spatial features, expected scaling dynamics, and organizational prerequisites are analyzed.

Special attention is given to the criteria for strategic selection, presented in the form of a multifactor assessment system that includes risk intensity, logistics accessibility, sectoral composition, institutional readiness, digital maturity, and financial support. A conceptual model for optimizing interregional cooperation is proposed, based on the alignment of spatial profiles and complementary resources.

The study underscores the need to revise national policy, shifting from a decentralization-oriented paradigm to a strategic platform for sustainable development grounded in horizontal regional integration. The results offer applied value for designing post-war economic recovery scenarios, modeling integrated logistics networks, forming export-oriented clusters, and developing digital tools for regional strategic planning.

Keywords: *export synergy, production clustering, logistics routes, digital interfaces, risk management, institutional partnership, economic strategizing, spatial asymmetries, crisis adaptation.*

Постановка проблеми. У межах сучасного воєнного й повоєнного простору економічна безпека держави перестає бути монолітом централізованих механізмів реагування на загрози й дедалі частіше виявляє себе як багаторівнева, просторово динамічна система, в якій регіони виконують не лише допоміжну, а й стратегічну функцію. Одним із найбільш вразливих компонентів економічної структури в умовах збройної агресії РФ проти України виявилась зовнішня торгівля, де втрати логістичних маршрутів, блокада портів, дестабілізація партнерських мереж та інформаційно-психологічні атаки на імідж вітчизняного бізнесу призвели до глибокого розриву традиційних експортних каналів. У таких умовах пошук механізмів диверсифікації зовнішньоторговельних ризиків вимагає не лише технічної адаптації, але й концептуального переосмислення моделей взаємодії між регіонами України.

Особливої уваги потребує феномен міжрегіональної кооперації - як стратегічного ресурсу, здатного не лише компенсувати інфраструктурні чи ринкові втрати окремих регіонів, але й започаткувати нову архітектуру торговельної взаємозалежності всередині країни. Така кооперація не зводиться до координації логістики, а охоплює глибші процеси: об'єднання експортних програм, створення кластерних мереж, синхронізацію маркетингових стратегій, спільне використання цифрових платформ і формування узгодженого

економічного наративу. Водночас формування ефективної міжрегіональної кооперації неможливе без науково обґрунтованих сценаріїв, критеріїв вибору оптимальної моделі взаємодії та механізмів її інституціонального забезпечення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Огляд наукових джерел свідчить про зростаючу увагу дослідників до проблем міжрегіональної кооперації як інструменту диверсифікації зовнішньоторговельних ризиків у кризових умовах, зокрема в контексті війни, децентралізації та глобальних викликів. У цьому напрямі активно працюють такі автори, як Андрусів У., Бабець І., Гриценко С., Гулько О., Дренін П., Дуванова О., Мазур Г., Музика В., Орловська Ю., Савенко І., Седікова І., Седіков Д., Сиромолот Е., Черчата А., Щербак В. та інші. Зокрема, Щербак В. досліджує механізми підвищення інституційної спроможності управління в контексті трансрегіональної співпраці, використовуючи європейський досвід як приклад ефективного міжрегіонального партнерств [1; 3]. У дослідженні Черчати А., Андрусіва У. та Орловської Ю. сформульовано теоретико-методологічні засади антикризового управління регіональним розвитком, що є надзвичайно важливими для формування адаптивних моделей міжрегіональної кооперації у кризових умовах [2]. Мазур Г. розглядає кластеризацію як ефективний інструмент забезпечення економічної безпеки регіонів у період війни, що тісно пов'язано з концепцією міжрегіональних кооперативних платформ [4]. Бабець І. аналізує динаміку зовнішньої торгівлі регіонів України, зокрема Кіровоградщини, та висвітлює шляхи зниження зовнішньоторговельних ризиків, акцентуючи на потребі регіонального переформатування торговельних зв'язків [6]. У свою чергу, Гриценко С. та Музика В. [11] пропонують приклад створення логістичного кластера, який демонструє потенціал ефективного використання ресурсів регіонів через кооперацію. Нарешті, Дисертаційне дослідження Дуванової О. ґрунтується на аналізі кооперації як чинника сталого розвитку територіальних громад і розглядає її як передумову для міжрегіональної взаємодії у форматі партнерства [13].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми.

Незважаючи на наявність окремих ґрунтовних досліджень, нині бракує комплексних моделей міжрегіональної кооперації, які були б адаптовані до умов тривалого збройного конфлікту, воєнного стану та потреб зовнішньоекономічного переформатування. Зокрема, відсутнє системне узагальнення типових стратегій міжрегіональної кооперації у сфері зовнішньої торгівлі, не розроблено матриці критеріїв їх вибору залежно від профілю регіону, а також не здійснено спроби пов'язати інституційний, просторовий і цифровий виміри в єдину стратегічну модель.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є теоретичне обґрунтування та практичне структурування варіативних моделей міжрегіональної кооперації як інструменту диверсифікації зовнішньоторговельних ризиків у кризових умовах, із подальшим формулюванням критеріїв їх вибору та оптимізації залежно від просторово-економічного профілю регіону.

Досягнення поставленої мети зумовлює вирішення таких завдань:

- здійснити концептуалізацію міжрегіональної кооперації у контексті зовнішньоторговельної безпеки;
- проаналізувати просторову структуру ризиків та коопераційного потенціалу регіонів України в умовах війни;
- сформувати класифікацію стратегій міжрегіональної співпраці у сфері зовнішньої торгівлі;
- визначити ключові критерії вибору стратегії та умови її реалізаційної ефективності в кризовому середовищі;
- обґрунтувати управлінські імплікації для державної політики підтримки міжрегіональних коопераційних ініціатив.

Виклад основного матеріалу дослідження. У класичній парадигмі зовнішньоекономічної безпеки акцент традиційно зміщувався на макрополітичні чинники, транскордонні взаємовідносини та державну експортно-імпорتنу

політику. Проте деструкції, спричинені повномасштабним воєнним вторгненням РФ, засвідчили, що саме мезорівень - зокрема регіональна взаємодія - виявляється ключовою зоною як вразливості, так і потенціалу адаптації. У цій логіці міжрегіональна кооперація набуває статусу не допоміжного, а системоутворювального механізму, що забезпечує сталу зовнішньоекономічну динаміку в умовах кризового середовища [1].

Теоретичне осмислення міжрегіональної кооперації слід розглядати в площині поєднання кількох концептуальних рамок. По-перше, в межах регіоналістського підходу, де регіон постає не як адміністративно-територіальна одиниця, а як відносно автономний суб'єкт економічного розвитку, здатний до формування власних стратегічних векторів у сфері міжнародної торгівлі. По-друге, в рамках неоінституціоналізму, який дозволяє інтерпретувати міжрегіональну кооперацію як результат взаємодії формальних норм, інституційної спроможності та неформалізованих практик довіри, які складаються в умовах спільного реагування на ризики. По-третє, через призму теорії ризиків та антикрихких систем, що акцентує на необхідності створення адаптивних, диверсифікованих і взаємозалежних структур, здатних не лише витримувати зовнішні шоки, але й трансформувати їх у стратегічні переваги [1-4].

Зовнішньоторговельна безпека в умовах війни - це вже не питання простого захисту від загроз, а вияв здатності регіонів колективно діяти на випередження, створювати нові зв'язки в обхід зруйнованих, розгортати локальні й міжлокальні ініціативи, що здатні формувати нові експортні ланцюги. У цьому контексті міжрегіональна кооперація є не лише логістичним або галузевим рішенням, а проявом регіональної суб'єктності, що уможливорює створення гнучких конфігурацій виробництва, постачання, сертифікації, просування продукції та забезпечення економічної репутації в міжнародному середовищі.

На відміну від традиційного підходу, який розглядав регіони як конкуренти за ресурси, інвесторів або зовнішні ринки, нова модель міжрегіональної взаємодії передбачає кооперативну логіку, де зміцнення одного регіону через зовнішню торгівлю стає умовою посилення іншого. В умовах, коли окремі області втрачають можливість напряду реалізовувати свої зовнішньоекономічні програми через зруйновану інфраструктуру, саме співпраця з іншими, наприклад, логістично спроможними, регіонами відкриває нові канали включення в глобальні ланцюги доданої вартості.

У сучасних умовах міжрегіональна кооперація в сфері зовнішньої торгівлі може набувати кількох форм: від тимчасових конвенційних альянсів, спрямованих на спільне використання інфраструктури, до довгострокових кластерних об'єднань із координацією виробничих і експортних програм. У її основі лежить принцип децентралізованої солідарності - такий тип економічної взаємодії, за якого регіони об'єднують обмежені ресурси, аби сформувати спільні торговельні продукти, уникнути дублювання витрат, зміцнити переговорні позиції на міжнародному рівні [5; 6]. Такі дії дають змогу реалізувати потенціал «внутрішньої глобалізації» - формування багатовекторної зовнішньоекономічної стратегії на базі горизонтальної інтеграції між українськими регіонами.

Таким чином, міжрегіональна кооперація постає не лише як відповідь на кризу, а як інструмент відновлення і переосмислення архітектури зовнішньої торгівлі у повоєнній Україні. Її ефективність, однак, залежатиме від здатності інституційного середовища забезпечити сприятливі умови для розвитку партнерств, створити стимули для децентралізованого планування, легітимізувати нові форми взаємодії між регіонами та налагодити канали стратегічного діалогу. Саме в такій парадигмі міжрегіональна співпраця стає не лише економічною категорією, а й політичним жестом єдності, раціональності та суб'єктності в боротьбі за економічну стійкість держави.

Просторовий вимір зовнішньоторговельної безпеки України в умовах війни є критично важливим для розуміння не лише ступеня вразливості окремих регіонів, а й потенціалу їхньої взаємодії як компенсаторного механізму. Війна актуалізувала асиметрію ризиків: регіони, наближені до лінії фронту або ті, чия логістична інфраструктура була повністю або частково зруйнована, втратили прямий доступ до зовнішніх ринків і транспортних артерій. Натомість прикордонні та західні області, попри підвищене навантаження, здобули стратегічний статус нових транзитних і експортних вузлів. Водночас існує потенціал взаємного доповнення, за якого ресурси, виробничі потужності, управлінські компетенції та логістичні шляхи можуть бути поєднані через горизонтальні зв'язки. У Таблиці 1 системно унаочнено чотири ключові параметри: наявні зовнішньоторговельні ризики, втрати або бар'єри у торговельній взаємодії, стратегічні переваги регіону та потенційні напрями міжрегіональної кооперації.

Таблиця 1

**Просторово-структурна матриця зовнішньоторговельних ризиків і
коопераційного потенціалу регіонів України**

Регіон України	Основні зовнішньоторговельні ризики	Типові втрати або бар'єри	Стратегічні переваги	Потенційні напрями кооперації
Донецька, Луганська	Руйнування промисловості, втрата логістики	Втрата основних експортних ринків	Високий досвід промислового експорту	Відновлення через інтеграцію у виробничі ланцюги центральних і західних регіонів
Запорізька, Херсонська	Блокада портів, воєнна присутність	Неможливість використання морських маршрутів	Агропромислова спеціалізація, трудові ресурси	Кооперація з західними регіонами для експорту через сухопутні коридори до ЄС
Харківська, Сумська	Прикордонні обстріли, розрив логістичних зв'язків	Зниження безпеки вантажоперевезень	Освітній і науковий потенціал	Науково-виробнича кооперація з центральними регіонами,

Регіон України	Основні зовнішньо-торговельні ризики	Типові втрати або бар'єри	Стратегічні переваги	Потенційні напрями кооперації
				аутсорсинг експортних послуг
Київська, Дніпропетровська	Перенавантаження логістики, ризики кіберзагроз	Збої в роботі митної та логістичної інфраструктури	Адміністративний центр, транспортні вузли	Координаційні функції в міжрегіональних експортних мережах
Львівська, Волинська, Закарпатська	Надмірне навантаження на прикордонну логістику	Обмеження пропускної спроможності	Доступ до європейських ринків, розвиток сервісу	Логістично-торговельні платформи для експорту продукції інших регіонів
Тернопільська, Хмельницька	Обмеженість експортної інфраструктури	Брак потужних логістичних хабів	Харчова переробка, аграрна стабільність	Агроторговельні кооперації з регіонами півдня і сходу
Чернівецька, Івано-Франківська	Віддаленість від виробничих центрів	Ускладнений доступ до великих обсягів товару	Гнучкість бізнес-середовища, близькість до ринку Румунії	Крос-кордонна підтримка і представництва для підприємств зі східних регіонів

Узагальнено авторами [4, 6-10]

У Таблиці унаочнено, що навіть регіони, які зазнали значних втрат, зберігають важливі компоненти зовнішньоекономічного потенціалу, які можуть бути активізовані через кооперацію. Водночас сильніші в логістичному чи інституційному сенсі області можуть виступати у ролі стабілізуючих партнерів. Така логіка міжрегіональної інтеграції не лише підвищує загальну стійкість зовнішньої торгівлі, а й формує передумови для нової конфігурації економічної суб'єктності у післявоєнному періоді.

Міжрегіональна кооперація, яка в умовах збройної агресії рф набула ознак не реактивної, а стратегічно проактивної поведінки регіонів, потребує інституційного впорядкування у вигляді сценарних моделей. Виходячи з просторової конфігурації ризиків, рівня інфраструктурної готовності та профільної спеціалізації регіонів, доцільно виокремити кілька типових стратегій

кооперації, що здатні забезпечити диверсифікацію зовнішньоекономічних каналів, збереження експортного потенціалу та створення нових точок зростання в умовах кризи.

I. Логістично-компенсаторна стратегія

Такий варіант кооперації передбачає, що регіони, які зазнали нищівних ударів по транспортній інфраструктурі (передусім південні та східні області), налагоджують стабільні і формалізовані логістичні зв'язки з прикордонними регіонами заходу країни, через які здійснюється фактичний вихід на зовнішні ринки. Така стратегія ґрунтується на принципі функціонального взаємозаміщення - коли один регіон компенсує втрати іншого шляхом включення його продукції у власні експортно-транспортні ланцюги. Ключовим елементом є створення спільних логістичних хабів, мультимодальних центрів, складів відповідального зберігання та «точок консолідації» вантажів для обробки великих партій у прикордонні [11].

II. Експортно-інтеграційна стратегія

Зазначена модель передбачає довгострокову кооперацію між регіонами, орієнтовану на спільну експортну політику - починаючи від гармонізації виробничих специфікацій, сертифікаційної документації та брендування продукції до створення єдиної маркетингової стратегії на зовнішніх ринках. Таке стратегічне партнерство формує міжрегіональні торговельні альянси, де цінність не зводиться до географічної близькості, а виникає внаслідок синергії комплементарних галузей. Наприклад, виробники харчової продукції центральної України можуть створити експортну платформу спільно з переробними підприємствами заходу, які мають більший досвід роботи з європейськими стандартами.

III. Спеціалізаційно-кластерна стратегія

Підхід ґрунтується на логіці просторової концентрації й тематичного поділу праці, де кооперація здійснюється не за адміністративним принципом, а на основі галузевої спорідненості та економічної взаємодоповнюваності.

Створюються міжрегіональні кластери, у межах яких різні регіони виконують взаємопов'язані функції: один - як інкубатор інновацій, інший - як виробник, ще інший - як експортний дистрибутор. Такий підхід дозволяє уникати дублювання функцій, оптимізувати витрати та формувати економіку масштабу навіть у межах окремої національної території [4]. Подібна модель особливо ефективна для IT-сектору, фармацевтики, біотехнологій, виробництва оборонного призначення.

IV. Цифрово-платформна стратегія

У цифрову епоху простір зовнішньої торгівлі дедалі частіше визначається не фізичною інфраструктурою, а інформаційною архітектурою. У цій логіці міжрегіональна кооперація може розвиватися у вигляді спільного створення цифрових торговельних платформ, маркетплейсів, порталів для експортного адміністрування, онлайн-систем сертифікації, а також цифрових карт регіонального експортного потенціалу. Стратегія дозволяє зменшити транзакційні витрати, уніфікувати процеси доступу до ринків, активізувати малий і середній бізнес у прикордонних і сільських громадах. Особливої ваги вона набуває в умовах фізичної небезпеки, коли безконтактна взаємодія стає умовою виживання.

Кожна з наведених стратегій не є універсальним рецептом, а радше сценарним підходом, який потребує гнучкої адаптації до просторового, ресурсного та інституційного контексту.

У процесі формування міжрегіональної стратегії кооперації у сфері зовнішньої торгівлі ключове значення набуває не стільки сам факт наявності експортного потенціалу, скільки здатність обрати найбільш релевантну модель взаємодії з урахуванням конкретних просторових, інституційних та ресурсних обмежень. Вибір оптимальної траєкторії не може бути уніфікованим - він завжди прив'язаний до локальної конфігурації ризиків, типу втрат, галузевої структури економіки, рівня транспортної доступності та організаційної спроможності суб'єктів господарювання.

Раціональна стратегія кооперації постає як результат багатфакторної кореляції між зовнішніми обставинами та внутрішніми можливостями. У цьому контексті важливо не лише ідентифікувати тип стратегії, що потенційно підходить конкретному регіону, а й забезпечити її адаптацію, масштабування, а у випадку багатосторонньої взаємодії - взаємне налаштування між регіональними партнерами. У Таблиці 2 представлено систематизовані ключові критерії вибору та оптимізації міжрегіональної стратегії.

Таблиця 2

Критерії вибору та оптимізації стратегії міжрегіональної кооперації у сфері зовнішньої торгівлі

Критерій оцінювання	Характеристика критерію	Значення для вибору стратегії
Рівень зовнішньоторговельного ризику	Імовірність втрати ринку, порушення логістики, дестабілізації партнерських мереж	Визначає потребу в компенсаторних або цифрових стратегіях
Ступінь логістичної доступності	Наявність та якість транспортних коридорів, вузлів, митної інфраструктури	Впливає на доцільність логістично-компенсаторного сценарію
Галузева структура регіональної економіки	Наявність експортно орієнтованих секторів, взаємодоповнюваність з іншими регіонами	Зумовлює вибір кластерної або спеціалізаційної стратегії
Рівень інституційної спроможності	Досвід реалізації коопераційних ініціатив, наявність агенцій, ділових об'єднань	Підсилює здатність реалізувати інтеграційні сценарії
Цифрова зрілість регіонального середовища	Розвиненість ІТ-інфраструктури, наявність кадрів, цифрова грамотність бізнесу	Уможливорює запуск платформних форм співпраці
Доступ до зовнішніх партнерств та ринків	Географічне положення, транскордонні зв'язки, членство в інтеррегіональних об'єднаннях	Підвищує ефективність інтеграційних стратегій та міжнародного позиціонування
Фінансова спроможність і джерела підтримки	Рівень доступу до фінансових ресурсів, грантів, технічної допомоги	Визначає межі масштабування та довгостроковість кооперації

Узагальнено авторами [3; 6; 7; 10-15]

Запропонована система критеріїв дозволяє здійснити багатовимірну оцінку як вихідних умов, так і динаміки реалізації обраної стратегії. Її використання дає змогу регіональним управлінням, експертним групам і бізнес-структурам не лише визначити оптимальну форму кооперації, але й своєчасно здійснювати її переналаштування залежно від змін у зовнішньому середовищі або внутрішніх ресурсах.

У подальшому ця система може бути використана для створення цифрового аналітичного інструменту - наприклад, інтерактивної карти стратегічної сумісності регіонів, що дозволить реалізувати принцип динамічної інтеграції як основу нової архітекτονіки післявоєнного зовнішньоекономічного порядку.

Висновки. Результати проведеного дослідження засвідчують, що в умовах багатовимірної кризи, спричиненої збройною агресією РФ проти України, саме міжрегіональна кооперація набуває визначального значення як адаптивний механізм підтримання й відновлення зовнішньоторговельної безпеки. Перехід від централізованих, лінійних моделей регіонального розвитку до мережових, горизонтальних форматів взаємодії відкриває простір для формування нової конфігурації економічної суб'єктності, в якій регіони стають не об'єктами державної політики, а активними носіями стратегічної ініціативи.

У статті обґрунтовано, що коопераційна взаємодія між регіонами є не лише компенсаторною реакцією на руйнацію логістичних каналів, а й перспективною основою для побудови внутрішньодержавної торговельної екосистеми, здатної діяти автономно, гнучко й проактивно в умовах геоекономічної нестабільності. Визначено, що міжрегіональна кооперація охоплює щонайменше чотири стратегічні вектори: логістичну компенсацію, експортну інтеграцію, галузеву кластеризацію та цифрову платформізацію. Кожна з цих моделей має специфічне призначення, рівень складності реалізації й залежить від просторового профілю регіону, наявних ресурсів, інституційної спроможності та ступеня ризику.

Систематизація критеріїв вибору стратегії дозволила представити концептуальну матрицю, у межах якої відбувається співвіднесення потреб регіону з доступними сценаріями розвитку. Такий підхід не лише знижує рівень невизначеності при ухваленні управлінських рішень, а й створює основу для оптимізації міжрегіональної співпраці на основі об'єктивних, динамічних та інтегрованих параметрів. У цьому контексті особливого значення набуває інституційна підтримка з боку держави, спрямована не на директивне управління, а на створення умов для самоорганізації, правової легітимації та фінансової підтримки кооперативних ініціатив.

Таким чином, міжрегіональна кооперація у сфері зовнішньої торгівлі є не лише техніко-економічною відповіддю на руйнацію попереднього порядку, а й засадничим компонентом нової стратегії національного економічного відновлення. Її перспективність полягає в здатності поєднувати гнучкість і солідарність, спеціалізацію і диверсифікацію, прагматизм і ціннісну орієнтацію на стійкий розвиток. Саме в цьому - не лише технічному, а й філософському сенсі - вона постає як інструмент реконфігурації економічної географії України, що вийде за межі повоєнного часу й матиме довготривалий вплив на логіку інтеграції в європейський і глобальний простір.

Список використаних джерел

1. Щербак, В. М. (2021). Процедури підвищення якості управління у міжрегіональній економічній співпраці (на матеріалах сучасного ЄС). *VIRTUS*, 87. <http://virtus.conference-ukraine.com.ua/Journal59.pdf#page=87>
2. Черчата, А., Андрусів, У., & Орловська, Ю. (2025). Теоретико-методологічні засади формування механізму антикризового управління регіональним розвитком. *Економічний простір*, (198), 263-268. <http://economicspace.pgasa.dp.ua/article/view/324492/314590>
3. Щербак, В. М. (2023). Трансрегіональна співпраця як чинник підвищення інституційної спроможності публічного врядування. *Таврійський науковий*

вісник. Серія: Публічне управління та адміністрування, (6), 111-118.
<https://journals.ksauniv.ks.ua/index.php/public/article/download/490/453>

4. Мазур, Г. Ф. (2022). Кластеризація в управлінні економічною безпекою регіону в умовах воєнного стану.
<https://docs.academia.vn.ua/bitstream/handle/123456789/1908/6%20%283%29-%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%81%D0%BD%D1%83%D1%82%D0%BE.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

5. Saliy, Y. Y., & Saliy, O. O. (2023). Зміни у зовнішньоекономічній діяльності України в умовах війни. *Journal of Strategic Economic Research*, (3), 58-71.
<https://jrnl.knutd.edu.ua/index.php/jseconres/article/download/1286/1190>

6. Бабець, І. (2023). Зовнішня торгівля Кіровоградської області: динаміка, структура та вплив на економічне зростання. *НАУКА–ВИРОБНИЦТВО*, 189.
<https://kntu.kr.ua/doc/science/den23-1.pdf#page=189>

7. Бабець, І. Г. (2023). Напрями зниження загроз зовнішньоторговельній безпеці регіонів України. URL: https://re.gov.ua/re202302/re202302_050_BabetsIH.pdf. http://jnas.nbu.gov.ua/j-pdf/regek_2023_2_7.pdf

8. Савенко, І. І., Седікова, І. О., & Седіков, Д. В. (2022). Російсько-український конфлікт: виклики для зернового ринку. *Food Industry Economics*, 14(2). <https://journals.ontu.edu.ua/index.php/fie/article/download/2320/2509>

9. Чальцева, О. М. (2024). Критерії дослідження колабораціонізму та їх застосування для аналізу українського кейсу в умовах війни. *Вісник Донецького національного університету імені Василя Стуса. Серія політичні науки*, 5-12.
<https://jvestnik-politology.donnu.edu.ua/article/download/16339/16234>

10. Гулько, О. С. Виклики та можливості західних областей України в контексті міждержавної регіональної співпраці в умовах війни. *Перспективи регіонального та місцевого розвитку*, 111.
<https://lpnu.ua/sites/default/files/2023/pages/22148/materiali-konferencii-molodikh-vchenikh22listopada2024.pdf#page=111>

11. Гриценко, С. І., & Музика, В. В. (2024). Стратегічні перспективи формування транспортно-логістичного кластера ТОВ «МАК ХАУС» на ринку логістичних послуг. *Економічний вісник Донбасу*.
<http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/201483/10-Hrytsenko.pdf?sequence=1>
12. Kondraschenko, O. (2024). Інноваційні підходи до методології територіального планування в контексті сталого розвитку регіонів. *Municipal economy of cities (Technical science)*, 6(187), 135-140.
<https://khgts.kname.edu.ua/index.php/khgts/article/download/6397/6318>
13. Дуванова, О. С. (2024). *Кооперація як фактор сталого розвитку територіальних громад в умовах децентралізації* (Doctoral dissertation, Сумський державний університет).
https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/95946/1/Duvanova_O_PhD_thesis.pdf
14. Сиромолот, Е. А. (2024). Відновлення розвитку територій в умовах європейської інтеграції.
http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/33576/1/Syromolot_Tezy.pdf
15. Дренін, П. С. (2024). Формування та розвиток зовнішньоекономічної діяльності регіонів України в умовах глобалізації.
https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/28663/1/Diplom051_Drenin_Shatska.pdf